

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

11. Qui susceperunt verbum cum omni auiditate, quotidie scrutantes Scripturas si hæc ita se haberent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

in anno Dominicos dies, ex Scripturis disserunt, disputant, docent; sed non ex solis illis.

21. *Qui susceperunt verbum cum omni aviditate, quotidie scrutantur Scripturas si hæc ita se haberent.*

Magna cum animarum pernicie, & totius Ordinis in Ecclesia à Deo influturi perturbatione, contendunt ex hoc loco hærenici, fas esse cuilibet Christiano, cuiuscumque in Ecclesia doctrinam, quantalibet vel Conciliorum vel Episcoporum auctoritate & consensu stabilitam, ad examē proprium reuocare: vt sic Scriptura à quolibet spiritu discretionis intellecta, non autem cuiusquam docentis auctoritas, vnicuique sit credendi norma ac regula. Vt hac doctrina nihil pestilentius, veluti quæ omnium hæresum & priuatarum de fide opinionum seminariū est; ita eā hoc loco summa diligentia tractat, pertractat, & premit Caluinus.

Totā impostoris nefarij disputationē, Deo dante, refutabo. *Duo (inquit) hic obijci possunt absurda. Nam arrogantiæ esse videtur, quod inquirunt vt dijudicent, & à promptitudine, qua Evangelium credentes receperunt, valde alienum. Deinde cum inquisitio dubitationis signū sit, sequitur, non fide antè fuisse præditos, cui semper est annexa inquisitio & certitudo. Ita rectè quidē & merito obij-*

Privati
spiritus iu-
dicium à
Caluino
operose
defensum
refutatur.

tò obijciuntur, veluti verè absurda. Nunc quid ad illa respondeat attendamus. *Ad primam* (inquit) *obiectionem* respondeo, *Non sic debere accipi Lucae verba, quasi iudicium sibi sumpserint Thessalonicenses, vel disceptauerint an recipienda esset Dei veritas. Tantum Pauli doctrinam exigebant ad Scripturam amussim, non secus atque aurum igne probatur. Scriptura enim verè Lydius est lapis, ad quem examinanda sunt omnes doctrinae.* Hæc Calvinus. Sed hominis demeritiam breuiter demonstro. Primùm, si hæc distinctio inter Dei veritatem & Pauli doctrinam admittenda est, vt de hac iudicare & disceptare liceat, de illa non liceat; age, qui de omnibus Pauli epistolis iudicare, & disceptare, ac de illis sibi iudicium sumere hodie vellet, an nõ hac pulchra distinctione suam impietatẽ à Caluino edoctus palliare posset, se quidem de Dei veritate, quam epistolæ Paulinæ complecti dicuntur, nec iudicare nec disceptare, sed tantum de Pauli epistolis & Pauli doctrina iudicare ac disceptare, easq; ad amussim Scripturæ exigere velle? Planè eadem responsio similem impietatem eodem fucotueretur. Non secus quippe Pauli prædicatio ac doctrina viua voce tradita ipsissima Dei veritas erat, quàm alia eius doctrina per epistolas tradita. Quam ob causam eisdem Thessalonicensibus Paulus scripsit: *Tene- 2. Thess. 2*
rete traditiones, id est, traditã doctrinam, quas accepistis, vtique à me & ab alijs Apostolis: si-
 Cg 4 ue per

Pauli doctrinam à Dei veritate impie distinguit Calvinus.

ne per sermonem, viua voce traditū; siue per epistolas, aut meas vobis atque alijs datas, aut etiam aliorum Apostolorum. Deinde, si de Pauli doctrina iudicare ac disceptare liceat,

Gal. 1. 9. quomodo ad Galatas idem Paulus scripsit: *Sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, utriusque ex mea aut aliorum Apostolorum prædicatione, anathema sit?* An non suæ prædicationi ac doctrinæ omnimodam obedientiam flagitat?

Gal. 3. 2. Quomodo rursus eisdem dixit: *Ego Paulus dico vobis, Si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit?* Si de Pauli doctrina iudicare ac disceptare licet, facile illi responderent Galata: Quidquid tu, Paule, dicas, ad Scripturæ amussim tua verba exigemus, ut si de ea iudicemus ac disceptemus rectane ac Dei veritati cōueniens sit, an obliqua & ab ea deflectens: eo magis quo Dei Scriptura

Gen. 17. aperte nobis prodidit, *Masculus cuius præputium caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit.* An non hæc Caluini distinctio pulchra ac præclara est, qua Dei veritatē à Pauli doctrina diuellit?

Atqui Christus suam veritatem & Apostolorum prædicationē ita artificio vinculo coniunxit, ut illis dixerit: *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit.* Quidni etiam, Qui vos iudicat, me iudicat? Qui vestram doctrinam examinat, meam veritatem examinat? Impia ergo & multis modis absurda

Ecclesiæ
doctrina
cum Dei
veritate
artissimo
vinculo
coniuncta.

Luc. 10.

surda (vt cætera taceamus) hæc Caluini distinctio est.

Quod de Scripturæ Lydio lapide subne-
 dit, verū quidē est; sed non aduertit im-
 stor, præter ipsum lapidem, qui aurum pro-
 bet, aurifice quoque opus esse, qui de colore
 iudicet, quē lapidis tactus adfert, verūmne
 an genuinum auri colorem referat, an non.
 Ita Scriptura quidē Lydius est veritatis la-
 pis, vt, quæ Scripturæ colorem doctrina re-
 fert, illa indubiæ veritatis habenda sit; sed
 aurifice perito, *p. udēti patrefamilias, datis à Deo*
Pastoribus opus est, qui de Scripturæ colore,
 sensu, & intelligētia iudiciū ferāt. Nō enim
 purum colorem, germanum ac genuinum
 sensum, diuina Scriptura à quolibet attacta,
 tractata, explicata reddit, *nec propheta omnis*
propria interpretatione fit; sed (vt ipse alibi Cal-
 uinus professus est,) *qui dedit nobis Scripturas,*
dedit etiam Magistros, Pastores, ac Doctores, quo-
 rum ministerio & opera diuinas Scripturas
 intelligamus, omnisq; doctrina ad Scriptu-
 ræ amussim exigatur. Hoc ipsius Scripturæ
 varia passim tum obscuritas tum ambigui-
 tas necessariò exigebat. Quod hoc ipso loco
 præuidens Caluinus, hæc sibi ipsi obiectionem
 immediatè post præcedentia mouet. *Sic*
quis (inquit) excipiat hoc genus examinis fore am-
biguum, cum saepe obscura sit Scriptura, & in varios
sensus flectatur; dico simul esse adhibendū iudiciū
Spiritus, qui nō abs re vocatur Spiritus discretionis.

G g 5 Ceterum

Scriptura
quomo-
do lapis
Lydius.

Luc. 12.
Ephes. 4.

2. Pet. 1.
20.

In com.
in Acta
Apost. c. 2
ver. 31.

Ceterū duce ac direttore Spiritu nō aliū de quā Scripturis iudiciū faciūt fideles de qualibet doctrina. Hoc Caluini perpetuum effugium de Spiritu discretionis semel atque iterum in Antidotis nostris refutatū reliquimus. Iudiciū Spiritus verum ac diuinitus in Scripturis reuelatum, est iudiciū Pastorum & Doctorū Ecclesiæ, quibus in persona Apostolorum Christus dixit: *Alium Paracletum dabo vobis, Spiritum veritatis, qui doceat vos omnem veritatem, & maneat vobiscum in æternum.* Hic Dei Spiritus per ora Apostolorū prius, ac postea per successores eorum in æternum loquens, donatio est Apostolis & eorū successoribus propria: *Non enim omnes Prophetæ, non omnes Doctores: sed quosdā dedit Christus Apostolos, Euangelistas, Prophetas primū, dein Pastores & Doctores in opus ministerij; cuius vel maxima pars est, Scripturas populo exponere, & ad Scripturarū amussim omnē doctrinam exigere.* Hoc iudiciū Spiritus Dei, nusquam vocatur in Scripturis (vt Calvinus hic falso affirmat) *Spiritus discretionis.* Loquitur sanctus Paulus de *discretione spirituum*, veluti distincto quodam Spiritus S. dono: sed de Spiritu discretionis nusquam aut ille aut alia Scriptura loquitur. Est hæreticorum hodie singulare cōmētum, ad omnē ministerij Ecclesiastici à Christo instituti authoritatē deiiciendā nefariè adinuentū; ad omnes nouas hæreses inuehendas proprium & singulare instru-

Ioan. 14.
16.

1. Cor. 12.

Ephes. 4.

Spiritus
Dei iudiciū non
vocatur
spiritus
discretio-
nis.

1. Cor. 12.

instrumentū. Discretio spiritū speciale donum erat paucis concessum. Spiritū discretionis vulgare esse fidelium donum Calvini vult: *Et de quo nullus fidelis (vt alibi scripsit) ambigere debet quin ei à Deo suppedietur, quam denique quilibet sibi suo iure venditare possit.* Ex hoc igitur discretionis Spiritu prætenso, Scripturarum obscuritati & ambiguitati non liquida aliqua veritate succurreretur; sed ex infinita opinionū ac iudiciorum varietate maior & multiplicior tum ambiguitas tum obscuritas exoriretur. Manet ergo firmum, tametsi ex Scriptura, veluti Lydio lapide aurū, omnis veritas probari debeat, superesse tamen vt hæc ipsa probatio operā ac ministerio Pastorum Ecclesiæ fiat: de quorum propterea doctrina non magis quam de ipsa veritate iudicare aut disceptare populus fidelis debet.

His nunc ita explicatis, reliquam Calvini disputationem expendamus. *Atque hoc modo refellitur sacrilegum illud Papistarum dictarium: Quia nihil certò colligi possit ex Scripturis, fidem ex sola Ecclesiæ determinatione pendere.* Non sacrilegum Papistarum dictarium, sed sacrilegum Calvini mendacium est, nihil certò ex Scripturis colligi posse, vt suprā ostendimus. Porrò fidem ex sola Ecclesiæ determinatione pendere (ordinariè loquendo de externa fidei causa) non ideo Catholici affirmant, quia nihil ex Scripturis certò colligi po-

In com.
ad Ioan.
c. 3. v. 17.
& in Act.
c. 16. v. 17.

Ecclesiæ
determina-
tioni
cur Ca-
tholici de-
ferunt.

gi potest, sed quia ipsas Scripturas ipsa Ecclesia optimè intelligit, ut ex illis rectè intellectis orthodoxæ fidei dogmata certissimè colligant. Calvinus & quilibet alius hetereticus Ecclesiæ determinationem ferre non possunt, ut ipsi pro suo libito Scripturas exponentes, suas orbi determinationes obtendant. Pergit Calvinus: *Nam cum Thessalonicenses laudat Scriptura Dei, in eorum exemplo regulam nobis præscribit.* Quid tandem nos doceat, & quam nobis regulam Thessalonicensium exemplum præscribat, mox dicemus, ubi ipsa textus nostri verba expendemus. Cum Caluino pergamus: *Frustra autem inquisitio fieret ex Scripturis, nisi satis haberent lucis ad nos docendos.* Respondeo: Scripturæ satis habent lucis ad fidem iam firmiter credituram confirmandam, corroborandam, augendam, & promouendam (ad quem finem hæc Thessalonicensium inquisitio fiebat, ut mox ex ipsa Caluini confessione docebitur) non autem ad fidem de dubio dogmate ingenerandam; non ad traditam ab Ecclesia doctrinam examinandam, suæ examini subijciendam, non denique ut ex ea de Ecclesiæ definitis doctrina iudicare cuius de ea dubitanti, aut in dubium eam vocati, liceat. Pergit Calvinus, & veluti optimo iactato fundamento conclusiones & corollaria sua multiplicat. *Stet igitur (inquit) firmum axioma: nullam doctrinam fide esse dignam, nisi quam*

Scriptura
quatenus
valet ad
docendū.

quam in Scripturis fundatam esse deprehendimus. At hoc axioma iam stare non potest, præiacto eius fundamento funditus euerso. Et hoc axioma nihil est aliud, quàm vt id quisq; credat quod libeat; eam fidem quisque teneat, quam ipsemet suo iudicio veram esse iudicat; denique, vt suus cuique animus fidei regula ac norma sit. Ait enim: *Nisi quam in Scripturis fundatam esse deprehendimus: nos videlicet ipsi, & vnus quisque nostrum, nostro ipsorum iudicio.* Ideo noluit dicere, Quæ in Scripturis fundata deprehenditur; sed, *Quæ in Scripturis fundatam esse deprehendimus.* Huic dementissimo corollario aliud non minore demètia plenum annexit: *Quicquid pro sua libidine effutuerit Papa, vult sine controuersa ab omnibus recipi. Atqui an superior censetur Paulo, in cuius prædicationem inquirere discipulis licuit?* Respondeo: Nec quicquid effutuerit Papa, vult à quoquam recipi, nedum ab omnibus; sed quicquid Papa, veluti Petri successor (cui, *clauibus regni cælorum datis, quamlibet in fide difficultatem aperiendi facultas data est; qui sic in Ecclesiæ fundamento positus est, vt eius fidei ac definitioni totum innitatur Ecclesiæ ædificium; pro cuius fide sic orauit Christus, vt, dum fratres suos fide confirmat, in fidei dogmate errare nequeat*) de fide decernit ac definit, ex Christi promissionibus firmum ac stabile creditur; ideoque sine controuersa ab omnibus recipi-

Papæ iudicium nec usurpatum, nec temerarium. Matth. 16 Luc. 22.

recipitur, nec in Pauli prädicationem ac doctrinam vlli discipulorum inquirere licuit, quod ex præcedentibus patet. Pergamus cum Caluino: *Ac notemus non de larua aliquo Concilio hoc dici, sed de paruo hominum ex- tu: unde melius appareat, singulos ad legendam Scri-*

Scripturã
à singulis
legi oportere
Theffalon.
exemplũ nõ
probat.

pturam vocari. Respondeo: Theffalonicenses isti pauci sanè erant, nec de illorum (vt videretur) numero, qui in Concilijs Christianorum sententiam dicere solent. Illorum tamen exemplo non omnes ad legendam Scripturam vocantur, quia Theffalonicenses isti, siue Berrhœenses (vt vult cõtra Caluinum Beza) sic à Luca describuntur, vt non è vulgo credentium fuisse videantur, sed *ἐὺν ἐπέσει*: quod etiam superlatiuè acceptum, primarios & excellentes viros notat, non tam nobilitate generis, (vt multis verbis vrget Caluinus) sed (vt contra eum sentit Beza) *morum probitate & animi virtute ac pietate.* Cuiusmodi hominibus tamen Scripturarum lectio utilis sit, non tamen propterea eorum exemplo sine discrimine omnes, idiora, rudes, superbi, ad Scripturarum lectionem vocantur. Sed neque libertas illa in Ecclesiæ primordijs paucis fidelibus concessa, constitutã iam & per totum orbem propagatã Ecclesiæ conuenit. Denique vt omnes horum exemplo ad Scripturã legendam vocentur, nullus tamen horum exemplo ita vocatur, vt de fidei dogmate semel
per Ec-

per Ecclesiam determinato iudicare ac disceptare ei liceat: quod isti seu Thessalonicenses seu Berrhœenses non fecerunt, ut mox ostēdetur. Prosequitur Calvinus: *Sic etiā cum fidei promptitudine non pugnat disquisitio. Nam simulac auscultat quispiā, & discedi cupidus se attentū prebet, iam propensus ac docilis est, etiā si statim non planè assentiatur.* Ista speculatio ad rē presentem non pertinet, quia isti Thessalonicenses ea promptitudine Pauli doctrinam receperunt, ut ei planè assensi fuerint atque crediderint, quod mox Calvinum ipsum profiteri audiemus. Audiamus tamen quod ad huius assertionis explicationem sequitur, quia non modicum in illis venenū latet, cui mederi operæpretium erit. *Exempli gratia (inquit.) Profitebitur ignotus doctor veram se doctrinam adferre. Accedam ad audiendum paratus, & animus in obedientiam veritatis compositus erit. Expediam nihilominus interea qualis sit doctrina, neque amplectar nisi certam & a me agnitam veritatem.* Atque hoc optimum est temperamentum, ubi Dei reuerentia deuincti libenter & placidè audimus quod nobis proponitur, tanquam ab ipso profectum. Interea tamen cauemus ab hominum imposturis, nec se animi nostri cæco leuitatis impetu ad quiduis temere credendum præcipitant. Ergo inquisitio, cuius meminit Lucas, non eò tendit ut lentissimi & difficiles ad credendum: sed potius promptitudo cum iudicio media inter leuitatem & cōtumaciam statuitur. Hæc impostor iste. Vniuersam

veræ

Toxicum
capitale
& funda-
mentale.

veræ fidei naturam, vim, ac virtutem veritas vulpes inuertit, subuertit, euacuat: proprium ac firmum vniuersis hæresibus fundamentum ponit, viam sternit, fenestram aperit. Predicante ignoto doctore, ponit in audiente veritatis studium, & audiendi promptitudinem; sed relinquit ei iudicium proprium vt non nisi agnitam à seipso veritatem amplectatur. Studium illud veritatis, & promptitudo audiendi, communia sunt bonis & malis: & cadunt in homines nouitatis auidos, atque in pios veritatis amantes. Nam nouitatis amatores, quos prurientes auribus Apostolus vocat, sic nouam doctrinam appetunt, etiam non nisi veram desiderent. Nemo quippe ipsam falsitatem sub nomine falsi, quatenus huiusmodi, in causa religionis scire desiderat. Omnes naturaliter ipsum verum scire desiderant, & omnes naturaliter bonum appetunt, seu verum, seu apparent. Promptitudo igitur illa, & studium veritatis, vt ab omnibus sanè veritatis discipulis necessariò afferenda sunt, ita non constituit illud proprium medium ad fidem animis ingenerandam, quum cuilibet hæretico, aut falsi numinis cultori, illa vtraque communia sint. Iam verò quòd his adiungit Calvinus proprium cuiusque iudicium, & non recipere quenquam nisi agnitam à seipso veritatem, vt istud sit promptitudinis dictæ temperamentum, veræ fidei, qualis Christianorum & piorum est.

Hæresum omnium fundamentum à Caluino positum eueritur.

2. Tim. 4. 3.

Veritatis studium malis & bonis commune.

est, e
Chri
fund
si, o
den
mina
oport
ta, no
mera
Non
dere,
raue
annor
senio
cium
dem
hæres
nullu
fide, ic
& fin
capti
pleniss
sua in
tens es
simpl
iusticia
Abrah
in cast
Nullu
ignot
man

est, ex diametro repugnat. Vera quippe
 Christianorum fides in simplici obedientia
 fundatur, *captivat intellectum in obsequium Chri-*
sti, obedit ex corde in formam doctrine traditam,
 denique proprium iudicium penitus exter-
 minat, quod Apostolus vocat *sapere plusquam*
oportet sapere. A brahæ fides tantopere lauda-
 ta, non erat aliquod proprium iudicium, sed
 mera & simplicissima obedientia verbi Dei.
Non infirmatus est fide, id est, non destitit cre-
 dere, & si tentatus in contrarium; *nec conside-*
rauit corpus suum emortuum cum serè centum esset
annorum, & emortuam vuluam Sara, videl. tam
 senio quàm sterilitate. Hic si proprium iudi-
 cium consulisset, omnem promissioni fi-
 dem detraxisset. Sed *in repromissione Dei non*
hesitauit diffidentia, id est, ex proprio iudicio
 nullum scrupulum mouit; *sed confortatus est*
fide, id est, se ipsum consolatus est per fidem
 & simplicem assensum; *dàs gloriam Deo,* id est,
 captiuas iudicium suum in obsequium Dei;
plenissimè sciens, certissimè persuasus ex fide
 sua in Deum; *quia quæcumque promisit Deus, po-*
tens est & facere. Ideo (id est, propter hanc fidei
 simplicem obedientiam) *reputatum est ei ad*
hæsitiam. Dicit hîc aliquis: Deus non erat
 Abrahæ ignotus doctor, vnde non est simile
 in casu à Caluino proposito. Respondeo:
 Nullus doctrinæ fidei prædicator legitimus,
 ignotus doctor est. Aut enim per legiti-
 mam missionem auditoribus suis notus est;

Iudicium
 proprium
 verè fidei
 repugnat.
 2. Cor. 10.
 5.

Rō. 6. 17.

Rō. 4. 19.

Prædica-
 tor fidei
 legitimus
 ignotus
 doctor
 non est.

Hh aut,

aut, si extra ordinem venit, vocatio eius
 missio extraordinaria miraculis confir-
 tur, vt per ea innotescat. An non Apo-
 omnes, quū primò Euangeliū prædicare
 ignoti doctoreserāt? Atqui, vt suis audien-
 bus innotescerent, *signa & prodigia per eos*
eorum fiebāt. Quod Paulus suis Corinthi-
 mentē reuocans, *Sermo, inquit, meus, & præ-*
catio mea, non in persuasibilibus humana sapien-
verbis (vbi sanè locus proprio iudicio est)
sed in ostēsiōe Spiritus & virtutis: id est per di-
ni Spiritus ac potentia miracula. Et in
 causam: *Vt fides vestra nō sit in sapiētia hominum*
sed in virtute Dei: id est, non nitatur perfu-
sioni humana, vbi iudicio humano perici-
detur, vt agnitam à seipso sibi que persuasam
tatem quisque recipiat, sed gratia & potestate
diuina nitatur; id est, ideo quisque credit
quia ex autoritate diuina per eorum
quos Deus mittit, fidei veritatem accipit.
 Hanc ob causam Paulus (quod omnibus
 postolis, eorumque legitimis successoribus
 commune est) profiteretur se *Apostolatum*
cepisse ad obediendum fidei in omnibus gentibus
pro nomine eius, id est, se vice Christi lega-
ne & Apostolatu fungi, vt gentes omnes
fidei obedientiam adducat. Vnde in eadem
 epistola iterum repetit: *Habeo gloriam in*
Christo Iesu ad Deum. Neque enim audeo aliquibus
illorum que per me non effecit Christus, id est,
aliquo alio gloriari, nisi de ijs quæ per me
prædicatae sunt.

Act. 2. 43.

Act. 4. 30.

1. Cor. 2. 4.

Rom. 1. 5.

Rom. 15.

17. & 18.

prædicationem, veluti medium externum, Christus sua gratia interna effecit: *in obedientiam gentium*, id est, vt gentes obedirent prædicationi meæ externa, factæ videlicet non persuasione, aut aliqua demonstratione euidenti; sed, vt subiungit, *verbo & factis in virtute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritus S.* Denique, adeo fides mera obedientia est Deo per os eorum quos mittit loquenti, vt fides atque obedientia pro synonymis ab Apostolo habeantur. Quum enim dixisset Romanis in exordio epistolæ, *Fides vestra* Rom. 1. 8. *annuntiatur in vniuerso mundo*; idem repetens sub finem, vbi ad fidei perseverantiam hortatur, *Vestra* (inquit) *obedientia in omnem locum* Rom. 16. 19. *diuulgata est.* Tandem ad suos Thessalonicenses, quos hîc Calvinus proprio iudicio circa Pauli prædicationem vfos fuisse vult, ita scribit: *Si quis non obedit verbo nostro, per* 2. Thess. 3. *epistolam hunc notate.* Totam ergo (vt dixi) 14. fidei naturam, vim, ac virtutem hæc Caluini pestilens doctrina inuertit, subuertit, euacuat. Omnibus autem hæresibus proprium fundamentum eadem eius pestilens doctrina ponit. Quum enim hæresis nihil Hæresis electio est ex proprio iudicio. Tit. 2. 11. sonet aliud, quàm electionem alicuius doctrinæ proprio iudicio factam (vnde & Paulus hæreticos ait *proprio suo iudicio esse damnatos*, quia ex proprio iudicio, quod in causa fidei adhibere volunt, damnationem sibi accersunt) manifestum sit, quod hæc Caluini do-

Hh 2 ctrina

etrina, quæ proprium iudicium in doctrina
 fidei flagitat, & auditores verbi non nisi ag-
nam à seipsis veritatem amplecti docet, proprium
 ponit omnibus hæresibus fundamen-
 tum, patentem viam sternit, & fenestram
 aperit. Ad factum Thessalonicensium quod
 attinet, nullum hîc proprium iudicium ac-
 tulerunt, vt Paulo prædicanti crederent: sed
 propriam disquisitionem & sedulitatem ac-
 tulerunt, vt, quod Paulo prædicante mag-
 na animi promptitudine & alacritate (*anti-*
tatem noster interpres vertit) crediderant, ad
 fidei suæ consolationem & confirmatio-
 nem clariùs intelligerent: de quo mox plura
 Et hæc quidem hætenus ad primam à
 obiectionem factam respondit Calvinus
 qua dicebatur *arrogantia esse videri*, quod The-
 salonicenses de Pauli doctrina inquirunt, vt dixi-
 cent, idque à promptitudine, quam Lucas in illis la-
 dat, valde esse alienum. Hanc obiectionem re-
 lucti dere (vt loquitur) absurda Calvinus hæ-
 tenus non soluit, quia verè de Pauli doctri-
 na nullum hîc iudicium à Thessalonicen-
 sibus istis sumptum est: quod non solum ab-
 surdum, sed & impium futurum fuisse, no-
 stra hætenus responsio docuit. Nunc ad se-
 cundam soluendam obiectionem accedat.
Nunc (inquit) soluenda est secunda obiectio. Du-
bitationi contraria est fides: qui inquit, dubitat,
ergo sequitur, Thessalonicenses, cum de Pauli doctri-
na inquirunt, fide adhuc fuisse vacuos. Ad hæc
 quæ

quid respondeat, attendamus. Nam istos
 Thessalonicenses ante hoc scrutinium ex
 Scripturis factum, verè credidisse & Pauli
 doctrinæ veram fidem adhibuisse, non so-
 lum illa Lucæ verba manifestum faciunt;
cum omni auditate, seu animi propensione &
 promptitudine (*μετὰ πάσης προθυμίας*) *verbum*
fidei susceperunt; sed & ipse Calvinus apertis
 verbis profitetur, ideoque aduersus profes-
 sionem illam suam hanc objectionem mouit.
 Nam & infra ad proximè sequentem
 versiculum, quo Lucas ita scribit, *Et multi*
quidem crediderunt, ita commentatur Calui-
 nus: *Non refertur ad proximam sententiam, quasi*
illi, quorum meminit, delectu habito credere cepe-
rint; esset enim illud absurdum: sed intelligit Lucas,
quia multi illorum exemplo accesserint, aucta n fuis-
se in illa vrbe Ecclesiam. Hæc illic Calvinus.
 Apertè igitur agnoscit, quod res est, Thes-
 salonicenses, istos audita Pauli prædicatione,
 credidisse, & post fidem Pauli doctrinæ
 habitam, Scripturas nihil ominis scrutatos
 fuisse. Nunc de hoc scrutinio, de hac inqui-
 sitione, quæ dubitationis speciè habet, non
 inuilem objectionem mouet Calvinus. Ad
 eam quid respondeat, videamus. *Atqui (in-*
quit) fidei certitudo confirmationem non impedit.
Confirmationem voco dum magis ac magis cordibus
nostris obsignatur Dei veritas, quæ tamen prius
dubia non erat. Exempli gratia: Audiam ex Euan-
gelio me Christi gratia Deo reconciliatum esse, &

Thessalo-
 nicenses
 ante scru-
 tinium
 ex Scriptu-
 ris credi-
 derunt.

Hh 3 peccata

peccata mea eius sacro sanguine expiata (transeat hoc exemplum per modum fictionis: nam verè ex Euangelio nemo audit in particulari se esse Deo reconciliatum, aut sibi in particulari remissa esse peccata:) proferetur testimonium, quod mihi fidem faciat: postea, si penam excusiam Scripturas, occurrent subinde alia testimonia, qua non modò iuuabunt fidem meam, sed augebunt ac stabiliunt, vt accedat plenior certitudo. Hoc (vt dixi) exemplum, non nisi figmentum est: quia quantumlibet Ioannes Caluinus (verbi gratia) excusserit Scripturas, nullum in illis vnquam testimonium inuenit, nec alius quispiam inuenire poterit, qui aiunt Ioanni Caluino remissa fuisse per Christum peccata. Sed ponatur exemplum in eo quod certissimè verum est; credentibus in Christum & obtemperantibus illi (factus est enim causa salutis omnibus obtemperantibus sibi) remissa esse per Christi sanguinem peccata. Hanc fidem multa alia testimonia confirmabunt, augebunt, ac stabiliunt, vt accedat plenior certitudo. *Similiter* (ait Caluinus) quoad intelligentiam ex Scripturae lectione proficit fides. Hæc ille. Tota huius obiectionis solutio vniuersam priorem Caluini disputationem euertit: 1. qua docuit, Thessalonicenses istos de Pauli doctrina iudicasse, discepisse, & ad Scripturæ examen eam exegisse. 2. qua rursus docuit, horum exemplum nullam apud nos doctrinam fide dignam esse debere.

Hebr. 5.9.

Superiora
Caluini
commenta
ex iplo
met refu-
tantur.

1.

2.

nisi quam nos in Scripturis fundatam deprehendi-
 mus: 3. qua denique doctuit, ex horum facto 3.
 promptitudinem fidei cum iudicio proprio coniun-
 ctam esse debere, vt sic non nisi certam & à no-
 bis ipsis agnitam veritatem amplectamur.
 Nunc enim horum hominum exemplum
 nihil prorsus horum omnium docet: quan-
 do ante hoc Scripturarum scrutinium, ante
 illam disquisitionem ex Scripturis, qua scru-
 tabantur an quæ Paulus ex veteribus pro-
 phetis allegauerat, ita se in Scripturis pro-
 pheticis haberent, prorsus Pauli doctrinæ
 crediderant, ideoque non vt crederent, sed
 vt id, quod iam firmiter credebant, magis
 confirmarent, magis auerent, atque in fide
 magis proficerent, hanc Scripturarum dis-
 quitionem fecerunt. Quare iterum Calui-
 nus, ad hæc Lucæ verba, *Qui cum omni anidi-
 tate verbum susceperunt, quotidie scrutantes Scrip-
 turas an hæc ita se haberent*, duplicem in istis
 Thessalonicensibus virtutem obseruat: v-
 nam quod promptè prædicanti Paulo cre-
 derent, alteram quod fidei suæ profectum
 & confirmationem in Scripturis quærerent.
 Hoc primum (inquit) nomine laudat Thessaloni-
 censes Lucas, quod prompto & alacri studio Euan-
 gelium receperant. Deinde, quod sedula inquisitione
 quotidie fidem suam confirmarent. Ita ipsorum
 pietas & fides in initio à promptitudine laudatur: in
 suo autem progressu à constantia & proficiendi stu-
 dio. Sic hæc (vti dixi) secundæ obiectionis so-

Hh 4. lutio,

lutio, hæc posterior Caluini confessio, (ad-
iunctis etiam quæ prius dixerat) manifeste
docent, id quod res est, hoc scrutinium Scri-
pturarum à Thessalonicensibus factum, non
ideo factum esse vt crederent, sed vt in fide
proficerent; non vt de Pauli doctrina iudicando
veritatem à se ipsis agnitam acciperent, sed vt
veritatem fidei à Paulo acceptam magis
confirmarent; denique, non vt cum sua prom-
ptitudine proprium iudicium cõiungerent ad creden-
dum, sed vt cum ipsa promptitudine ac fide
propriam sedulitatem, industriam, disquisitionem
coniungeret ad fidem perficiendam, & (vt lo-
quitur Caluinus) cordibus suis magis ac magis
obsignandam. Qui re vera proprius est diuina-
rum Scripturarum vsus; non vt ex ijs sibi
quisque fidem formet, (res hæc periculi plea-
na est) sed vt fidem ab Ecclesiæ prædicatione
acceptam, ex earum lectione ac studio
confirmet, augeat, perficiat.

Non contentus rota hac proluxa disputatione
Caluinus, quia durum adhuc nodum
superesse videbat, quòd de Pauli doctrina
Thessalonicenses istos iudicasse affirmauerat,
super ea re sibi ipsi scrupulum mouet,
quasi volens lectoribus suis omnem prolixum
scrupulum eximere. Si quis (inquit) rursus ex-
cipiat, parum authoritatis tribuere eos doctrinæ
Pauli, qui ex Scripturis disquirunt an ita res ha-
beat: respondeo, tale esse fidei profectus, vt interdum
ex Scripturis quarant de quo iam diuinitus perfectus
sunt.

sunt, & habent interius Spiritus testimonium.

Respondeo & ego: Habet quidem tales fides profectus, ut de quo quis certissimè persuasus est, tum ex interno diuini Spiritus testimonio, tum ex externo Ecclesiæ docentis & determinantis iudicio, ut interdum, imò frequenter, id quod firmissimè creditur, ex Scripturarum sedula lectione magis ac magis ad maiorem credentium consolationem confirmetur atque corroboretur.

Quod Paulus docere volens, dixit: *Quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt.* Sed quid? An ut vnusquisque ex Scripturarum lectione ipsam fidem addiscat? Non hoc adiungit Paulus, (qui in eadem epistola dixerat, *Fides est ex auditu,*) sed hunc finem, & hoc doctrinæ genus ex Scripturarum lectione hauriendum subiungit: *ut per patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus.* Duo ponit spei nostræ in Christum quasi fundamenta aut certè sustentacula. Alterum est *patientia* tribulationum quæ ex fidei professione sequuntur, de qua in eadē epistola dixerat: *Tribulatio patientiam operatur, patientia probationem adfert, probatio spem.* Alterum est *Scripturarum consolatio.* Quæ enim à Deo bona speramus seu gratiæ seu gloriæ, seu in hac vita seu in futura, illa toties in Scripturis promissa reperimus, ut ad hanc spem nostram roborandam plurimum consolationis, plurimum momenti adferat

Scripturarum lectionis fructus proprius.

Rom. 15.

Rom. 10.

Rom. 5.

Scripturarum lectio. Sic ad fidei ac spei no-
 stra consolationem robur, augmentum, Scri-
 pturæ à fidelibus leguntur, qui tamen & fi-
 dem indubiam, & spem firmam in Deum
 ante Scripturarum lectionem habuerunt
 & absque earum lectione per totam vitam
 habere possunt, vt maximus Christianorum
 numerus habet, qui idiotæ & indocti quum
 sint, cælum tamen rapiunt. Hoc igitur quo-
 de fidei profectu Calvinus dicit, qui talis
 est, vt, quod certissimè quis credit, adhuc
 Scripturis quærat, verissimum sanè est quo-
 ad ipsam firmissimæ suæ fidei consolatio-
 nem, robur, augmentum: sed non est ve-
 rû quoad aliquod iudiciû de doctrina fidei
 fumèdum, sicuti hoc loco de doctrina Pau-
 li iudicasse Thessalonicenses ac discepsasse,
 & ad examen Scripturarum eam reuocasse
 Calvinus supra affirmavit. Quare hic fidei
 profectus motum à Caluino scrupum non
 eximit, nec obiectionem soluit. Addit igitur
 adhuc aliquid, finemque tandem ope-
 rosæ huic disputationi suæ imponit. Et La-
 cas (inquit) non fidem omnibus numeris absolutam
 in Thessalonicensibus prædicat, sed tantum commu-
 morat qualiter initiati fuerint Christo, & quales in
 fide fecerint progressus, donec solidum pietatis ad-
 ficiam inter eos extaret. Hæc ille. Atqui nec hæc
 adhuc verba scrupum eximunt, aut moram
 difficultatem tollunt. Tametsi enim (quod
 modo confessus fuerat) Thessalonicenses
 Paulo

Fidei pro-
 fectus dis-
 fert à iu-
 dicio de
 fide.

Et La-
 cas

Paulo pradicanti credidisse, Lucam eorum fidem a promptitudine laudare, nec nisi ad fidei profectum & confirmationem Scripturas postea scrutatos fuisse, hoc totum nunc retractare velle videatur, dicens eorum fidem non omnibus numeris absolutam a Luca pradicari, sed hoc tantum ab eo commemorari, *qualiter initiati fuerint Christo*; tamen nec ista ipsa retractatio, aut certe eorum, quae prius dixit, correctio & extenuatio, obiectionem propositam dissoluit. Esto quippe: non fuerit eorum fides omnibus numeris absoluta. At vera fides erat, & vere crediderunt. *Fidei quippe certitudo* (dixit modo ipse Calvinus) *confirmationem, augmentum, perfectionem fidei non impedit*. Esto rursus quod initiati tantum Christo fuerant. At per veri nominis fidem initiati erant. Nihil ergo haec tota responsio ad difficultatem propositam, *parum auctoritatis eos tribuisse doctrinae Pauli, qui ex Scripturis disquirebant an ita res haberet, sicut Paulus dixerat*. Siue enim crederet, siue non crederet; siue inchoatam fidem, siue perfectam haberent, de Pauli Apostoli doctrina iudicare, aut eam in dubium vocare, de ea sibi iudicium sumere, nullo modo debebant. Hoc enim erat auctoritati Apostoli Pauli, *qui pro Christo legatione fungebatur*, & consequenter ipsius Christi auctoritati parum tribuere, imo multum derogare. Quod an recte illi facere potuerint, ostendere iam debuit Calvinus, hac

Abfurditatem quod de Pauli doctrina Theff. iudicauerint Cal. non tollit.

interit
ob inuolunt
inno
ibit
im
ant
indol

2. Cor. 5.
10.

CA
spei
tu, Scri
nen & f
Deum
ouerunt
n vitae
anorum
ti quon
ur quos
qui tab
adhuc
est quos
solatio
n est ve
ina fide
na Pau
epasse
euocall
hic fide
um non
ddirige
m ope
Es Lu
bsoluta
consm
quales
atis ad
nec hac
moram
a (quod
icentia
Paulo

hac mota à seipso difficultate. Sed ostendere hoc non potuit, ad alia sermone deflexit. Difficultatem tamen ipsam proponere voluit, ut quacumque reddita responsione apud lectorem sibi deditum satisfecisse videretur. Hæ sunt Caluini res. His ille technis orbi illudit, audacia calliditate maximam apud suos Geneueses, atque innumeros ad illam speluncam profugos, auctoritatem nactus.

Caluini
singularis
impostura

Sed antequam hunc locum abrumpam, ut singularis Caluini impietas, imò omnium hodie hæreticorum dolus malus (qui omnia ut suam de Ecclesiæ dogmatibus iudicant, arrogantiæ hoc vno exemplo tueantur, ipsamque Ecclesiæ supremam in causis fidei iudicandis auctoritatem conuellant, hoc vno loco maximè abutuntur) luculenter

appareat; obseruatione dignum est, eos qui de Pauli doctrina Thessalonicenses iudicasse ac deceptasse, eamque ad Scripturam amussim exegissent, omnino volunt, non permittere ut de ipsorum dogmatibus quispiam iudicet, disceptet, aut ad Scripturam amussim ea exigat. Non est passus hoc Lutherus, cuius illa vox legitur:

Certus sum me mea dogmata habere de cælo. Et alibi: Ego in hoc libro non contuli, sed assero, & assero, & penes nullum volo esse iudicium, sed omnibus suadeo ut præstent obsequium. Sed minùs arrogans Caluini vox legitur. Non (inquit) sedula meditatione adhibita sensum am-

In lib. contra Regē Angliæ. In fine libri de seruo arbitrio. Infit. l. 4. c. 17. n. 25.

plectimur

plectimur (illorum verborum, Hoc est corpus meum) quem Spiritus Dei suggerit: quo freti, ex alto despiciamus quicquid terrena sapientia contra opponitur. Ecce, de sensu Scripturæ, quem ille effinxit, adeò neminem iudicare vult, nec Catholicam Ecclesiam, nec totam sectam Lutheranam, maiores suos; nec reliquos Cinglianos fratres suos; *vt omnes ex alto despiciat; & pro terrena sapientia contemnat.* Nempe Calvinus sedula meditatione vsus est. Taceat omnis homo. Spiritus Dei suum illi sensum suggessit. Istud credere debemus, etiam extra Scripturas, quum alioqui (excepta vnus Caluini doctrina) nihil amplius credendum sit quàm quod in verbo Dei scriptum legimus. Hæc duo monstra breuiter artigisse, digitoque monstrasse, huic loco & instituto satis est.

29. *Genus cum simus Dei, non debemus asstimare auro & argento, aut lapidi, sculpture artis & cogitationis hominis, diuinum esse simile.*

Ignorantiam & cæcitatem Græcorum refellere volens Paulus, sumit medium ab ipsis concessum, & ab vno eorum poëta decantatum: *τοῦ μὲν γὰρ καὶ θεοῦ ἕσται.* Sumus (inquit) Dei genus: aliquid in ipsa natura nostra Deo simile ac affine retinemus. In anima ipsa nostra Dei quædam imago insculpta est. Hanc effingere non possumus, aut vllis lineamentis exprimere. Ergo multo minus

Genus
superstitio
propria.